

Nota actief openbaar

Ja

Onze referentie

2026-0000094588

Datum

13 mei 2026

Opgesteld door

Samengewerkt met

A&O, CZW

Bijlage(n)

1

Aan

Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Van

DGKR/Bestuur en Rechtsstaat

nota

Beslisnota Rapport SEO Economisch Onderzoek "Integere
Bescherming"

Aanleiding

In het kader van de Agenda Goed Bestuur Caribisch Nederland heeft SEO Economisch Onderzoek (hierna: SEO) onderzocht hoe melders van integriteitsschendingen (inclusief klokkenluiders) beter kunnen worden beschermd in Caribisch Nederland. Dit onderzoek is in opdracht van BZK uitgevoerd.¹

Geadviseerd besluit

- U wordt geadviseerd om de aanbestedingsbrief en het rapport van SEO aan de Tweede Kamer te versturen.

Kern

- In de Agenda Goed Bestuur Caribisch Nederland is aangegeven op welke wijze goed bestuur in Caribisch Nederland wordt versterkt. Het overkoepelende doel is om in te zetten op een goed presterende, integere en weerbare overheid.²
- De integriteitsaanpak is verankerd in deze Agenda Goed Bestuur Caribisch Nederland. De beleidsreactie op het WODC rapport "Ambtelijk-bestuurlijke integriteit in Caribisch Nederland" is hierin leidend.³ Momenteel vindt de uitvoering en implementatie van de Agenda Goed Bestuur en de integriteitsaanpak plaats.
- Het rapport toont aan dat er in Caribisch Nederland minder wettelijke kaders zijn dan in Europees Nederland om melders van integriteitsschendingen (inclusief klokkenluiders) te beschermen.
- Het rapport concludeert dat er weinig meldingen gedaan worden in Caribisch Nederland. Er bestaat een grote terughoudendheid om meldingen te doen. De kleinschaligheid, angst voor represailles, een cultuur van terughoudendheid en een gebrek aan vertrouwen dat meldingen tot actie leiden spelen hierbij een rol.
- Kijkend naar de kleinschaligheid van de eilanden is het volgens het rapport niet wenselijk en haalbaar om alle wetgeving zoals die in Europees Nederland bestaat voor het beschermen van melders van integriteitsschendingen (inclusief klokkenluiders) over te nemen. Het onderzoek toont aan dat meer resultaten zijn te boeken door in te zetten op preventief beleid (het voorkomen van meldingen), heldere en

¹ SEO Economisch Onderzoek, "Integere Bescherming, naar een betere bescherming van melders van integriteitsschendingen (waaronder klokkenluiders) in Caribisch Nederland" (2026).

² Kamerstukken II, 2025/26, 36 600 IV, nr. 73

³ Kamerstukken II, 2024/25, 36 600 IV, nr. 36

uitvoerbare kaders, duidelijke meldprocedures, ondersteuning en cultuurverandering.

- Het rapport doet aanbevelingen op vier terreinen waarbij een groeimodel wordt voorgesteld met een doorlooptijd tot en met 2028/2029.
- De onderzoekers geven aan dat er veel draagvlak bestaat onder de geïnterviewden om melders beter te beschermen.

Onze referentie
2026-0000094588

Toelichting

SEO Rapport

Onderzoeksmethoden

SEO heeft voor het onderzoek enerzijds gebruik gemaakt van bestaande rapporten en analyses op basis van deskresearch. Daarnaast zijn medewerkers geïnterviewd van onder andere de openbare lichamen van Bonaire, Sint Eustatius en Saba en de Rijksdienst Caribisch Nederland (RCN) alsook medewerkers van andere partijen.

Aanbevelingen

Investeer in preventie en een gedeeld kader (1)

Hierbij wordt geadviseerd om in te zetten op actuele gedragscodes, frequente communicatie, verplichte trainingen voor medewerkers en leidinggevenden, waarbij er onder andere aandacht is voor ethisch leiderschap, sociale veiligheid en betere screening van bestuurders.

Versterk de wettelijke bescherming van melders (2)

Het rapport adviseert om wettelijk te regelen dat overheidswerkgevers verplicht worden gesteld om een eigen integriteitsbeleid te voeren (gedragscode, meldpunt, onderzoeksprotocol), aangevuld met het instellen van een expliciet benadelingsverbod voor de ambtenaren van de openbare lichamen.

Versterk de onafhankelijke positie van de integriteitsbureaus van de openbare lichamen (3)

Hierbij stelt het rapport dat integriteitsbureaus van de openbare lichamen hoger in de organisatie zouden moeten worden gepositioneerd, het liefst onder de directe verantwoordelijkheid van de gezaghebber. Daarnaast wordt aanbevolen om een onafhankelijke commissie in te stellen die adviseert over onderzoek en besluitvorming inzake integriteit.

Versterk de samenwerking tussen integriteitsbureaus op verschillende eilanden (4)

Er wordt gesteld dat door structureel overleg, capaciteitsdeling en gezamenlijke professionalisering de integriteitsbureaus van de openbare lichamen beter zouden kunnen functioneren. Een overkoepelende entiteit, een soort bureau integriteit Caribisch Nederland, is op korte termijn niet haalbaar omdat de bureaus momenteel nog volop in ontwikkeling zijn. Dit kan wel op een later moment overwogen worden.

Versterken van integriteit op Bonaire, Sint Eustatius en Saba

- BZK is verantwoordelijk voor het scheppen van wettelijke en bestuurlijke randvoorwaarden voor integriteit en de eilandsbesturen zijn verantwoordelijk voor het realiseren van het integriteitsbeleid. BZK ondersteunt de eilanden hierbij.
- In de beleidsreactie op het WODC rapport (2024) is de integriteitsaanpak gepresenteerd waarbij op alle terreinen nauw wordt samengewerkt met Bonaire, Sint Eustatius en Saba. In de beleidsreactie is aangegeven dat de

analyse in het WODC rapport richtinggevend is bij het versterken van integriteit op de eilanden.

- Het WODC rapport signaleert kwetsbaarheden in de ambtelijke en bestuurlijke integriteit in Bonaire, Sint Eustatius en Saba waarbij oneigenlijk gebruik van bevoegdheden – door zowel ambtenaren en bestuurders – veel lijkt voor te komen;
- Dit rapport constateert eveneens dat deze kwetsbaarheden over het algemeen niet resulteren in strafbare feiten, zoals corruptie en fraude.
- In de WODC beleidsreactie is aangegeven dat samen met de eilandsbesturen extra waarborgen worden gecreëerd om integriteit te realiseren.
- Concreet worden dit jaar inkoop- en aanbestedingsprocedures door de openbare lichamen vastgelegd en wordt voor het eerst de Monitor Integriteit en Veiligheid Caribisch Nederland gelanceerd. Ook wordt gewerkt aan de voorbereiding van wetgeving die integriteit versterkt zoals de Bibob wetgeving BES.
- Bonaire, Sint Eustatius en Saba zijn onder regie van de gezaghebbers momenteel zelf bezig met de uitvoering van de eilandelijke aanpakken goed bestuur waarin de integriteitsaanpak is verankerd.

Groeimodel

De onderzoekers stellen een groeimodel tot 2028/2029 voor met verschillende stadia. De vier stadia die de onderzoekers onderscheiden zijn het stadium van 'ad hoc', 'in ontwikkeling', 'ontwikkeld' en 'optimaal'.

Politieke context

In de Agenda Goed Bestuur Caribisch Nederland die op 1 september jl. aan de Tweede Kamer is gestuurd is de integriteitsaanpak voor Caribisch Nederland verankerd. De afgelopen jaren was er veel aandacht voor onderwerpen die te maken hadden met goed bestuur en integriteit. Het Coalitieakkoord handhaaft het belang van deze thema's voor de eilanden.

Binnenkort (medio mei) verschijnt ook een rapport van Transparency International Nederland dat ingaat op de rol van maatschappelijke organisaties op Bonaire, Sint Eustatius en Saba bij het versterken van integriteit en het bestrijden van corruptie. U wordt hier apart over geïnformeerd. Dit rapport kent waarschijnlijk enige overlap met het rapport van SEO voor zover het gaat over de meldinfrastructuur op de eilanden.

Strategie

Dit rapport zal worden besproken met de eilandsbesturen van Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Een beleidsmatige reactie kan later dit jaar worden verzorgd. Hierbij vindt nauwe inhoudelijke afstemming plaats op ambtelijk en bestuurlijk niveau met Bonaire, Sint Eustatius en Saba.